

Inkluderende arbeidsliv

TEKST

Tor Levin HofgaardPUBLISERT 5. januar 2010

Har du holdt deg frisk så langt gjennom vinteren? Her i Psykologforeningen har diskusjonen om sykefravær den siste tiden gitt oss rik anledning til å tydeliggjøre to av de sakene som har opptatt oss intenst de siste årene: lavterskel psykologtjenester til befolkningen, og mulighetene for pasienter til å få sin sykmelding av den som faktisk gir dem behandling for de plagene de har.

Det er vår oppfatning at begge sakene vil være viktige å få på plass, dersom regjeringen skal nå sitt mål om mindre sykkelighet i befolkningen og et mer inkluderende arbeidsliv. Psykologer og psykologisk kompetanse kan gjøre en forskjell. Dette ser det ut til at vi langt på vei har oppnådd forståelse for. Flere psykologer i kommunene er nå et uttalt mål fra de rødgrønne, og det blir støttet av opposisjonspartiene. Samtidig venter vi at forsøksordningen med psykologer som sykmelder blir gjort permanent fra 2011. Dette vil kunne gi andre vurderinger av restarbeidsevne, og rette fokuset bort fra sykdom og over på mestring.

Diskusjonene om langtidsfraværet og uføretrygd har vært springende og komplekse. Fokuset på de menneskelige effektene av å falle utenfor arbeidslivet er viktig. Man kan lett se spiren til mye belastning og fremtidig lidelse i en slik utenfortilværelse. Det enda flere kan se, er de økonomiske kostnadene. Langtidsfravær koster samfunnet så store summer at det nå truer viktige velferdsordninger. Vi er fristet til å legge til: Norge taper milliarder av kroner hvert år, fordi psykiske lidelser, som utgjør den største årsaken til sykefraværet, i stor grad forblir ubehandlet.

I Sverige har Svenska Psykologförbundet i sin rapport om «Depresjon, menneskelige og økonomiske gevinster» regnet ut at å gi alle dem som rammes av depresjon og angst forsvarlig behandling, ville koste 4,1 milliarder svenske kroner. Den samfunnsmessige gevinsten, i form av mindre utgifter til behandling, sykefravær og førtidspensjon, ville beløpe seg til 11,4 milliarder. I Storbritannia har London School of Economics gjort tilsvarende beregninger, med samme type funn. Her i Norge har Folkehelseinstituttets rapport om psykisk helse sannsynliggjort at det samfunnsmessige regnestykket er like interessant, ved å fastslå at depresjon er den dyreste lidelsen for samfunnet totalt sett.

Regjeringen ser ut til å ha tatt på alvor hvor dyrt uførhet og langtidsledighet er for samfunnet. De har nedsatt et eget utvalg, ledet av psykolog og seniorforsker Arnstein Mykletun ved Nasjonalt Folkehelseinstitutt, som i februar skal levere forslag til tiltak som kan redusere det voksende langtidsfraværet. Statsministeren har også invitert til

en bred dialog om dette med hele samfunnet. Ingen sitter med noen trylleformel for hvordan vi får løst dette problemet. Samtidig er alles bidrag nyttige. Derfor har vi tatt initiativ til debatt også på vår hjemmeside «psykologforeningen.no», hvor jeg håper mange deltar.

At psykiske faktorer bør vektlegges sterkt når tiltak skal foreslås, bør likevel være åpenbart. Det er et håp at Regjeringen ser dette. Vi vet hvor lett det er å komme inn i negative tankemønstre om egen mestring og verdi når man står utenfor, selv om sykmeldingen i utgangspunktet har somatiske årsaker. Vi vet også at en av tre av de som er sykmeldt åtte uker eller mer, ender opp som permanent uføre. Det er lett å sannsynliggjøre at det er en sammenheng mellom negative tankemønstre og såpass stort permanent frafall fra jobb etter så kort tid. Når vi i tillegg kan dokumentere at psykiske lidelser øker mest som sykefraværsårsak, og som årsak til uføretrygd av yngre, arbeidsføre mennesker, er det all grunn til å rette tiltak inn mot å tilby kvalifisert hjelp tidlig, og gjøre denne hjelpen lett tilgjengelig for alle. Det vil være et svært viktig bidrag til et mer inkluderende arbeidsliv.

Presidentblogg

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 47, nummer 1, 2010, side 70

TEKST

Tor Levin Hofgaard, president i Norsk psykologforening